

РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

2021-2022 н.р.

**доктор
економічних наук**

професор

Нечипорук

**Людмила
Володимирівна**

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Усього	Денна форма			Усього	Заочна форма		
		У тому числі				У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.								
1. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці.	8	2	2	4	13	2	2	10
2. Суб'єкти ринку фінансових послуг.	8	2	2	4	11			10
3. Поняття і класифікація фінансового посередництва.	8	2	2	4	10			10
4. Особливості побудови ринку фінансових послуг в Україні.	8	2	2	4	10			10
5. Банківська система як основа розвитку ринку фінансових послуг.	8	2	2	4	10			10
6. Інфраструктура ринку фінансових послуг.	8	2	2	4	10			10
7. Державне регулювання ринку фінансових послуг.	8	2	2	4	10			10
8. Напрями розвитку світового ринку фінансових послуг.	12	2	4	6	10			10
Разом	68	16	18	34	84	2	2	80
МОДУЛЬ 2. ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ НА ОКРЕМИХ РИНКАХ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЇХ РОЗВИТКУ.								
9. Фінансові послуги на грошовому ринку.	10	2	2	6	12	2	2	8
10. Фінансові послуги на ринку позичкового капіталу.	12	2	4	6	8			8
11. Фінансові послуги на фондовому ринку.	12	2	4	6	10		2	8
12. Фінансові послуги на страховому ринку.	10	2	4	6	10	2		8
13. Фінансові послуги на валютному ринку	10	2	4	6	8			8
14. Діджиталізація ринків фінансових послуг.	10	2	4	6	8			8
15. Консультаційні послуги на ринку фінансових послуг.	12	2	4	6	8		2	8
Разом	82	14	26	42	28	4	6	56
Усього годин / кредитів ECTS	150/5,0	30	44	76	150/5,0	6	8	136

Формою підсумкового контролю знань студентів із навчальної дисципліни є **залік**, що виставляється на останньому занятті на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Мінімальна кількість балів, за якої студент отримує залік, становить 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Практичні заняття		Колоквіуми		Самостійна робота студентів	Разом
Модуль № 1	Модуль № 2	Колоквіум № 1	Колоквіум № 2		
max 25	max 25	max 20	max 20	max 10	max 100

Основна література

Ринок фінансових послуг : підручник / С.М. Еш.
Київ. Центр учбової літератури. DOI:
<https://www.twirpx.com/file/1866305/>

Ринок фінансових послуг : навчальний посібник
/ Є. М. Сич та ін. Київ. Центр учбової літератури.
DOI: http://www.nung.edu.ua/files/attachments/rynok_ffinansovyh_poslug_sych.pdf

Тема 1. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці

1. Фінансова система: внутрішня та організаційна будова.
2. Фінансові ринки у фінансовій системі.
3. Фінансові послуги. Еволюція ринку фінансових послуг в Україні.

- Ринок грошей
- Ринок кредитних ресурсів
- Ринок цінних паперів
- Ринок фінансових послуг

- Соціальне страхування
- Майнове страхування
- Особисте страхування
- Страхування підприємницьких ризиків
- Страхування відповідальності

Фінансовий ринок

Страхування

ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Фінанси суб'єктів господарювання

Державні фінанси

Міжнародні фінанси

- ◆ Фінанси комерційних підприємств і організацій
- ◆ Фінанси некомерційних установ і організацій

- ◆ Державний і місцеві бюджети
- ◆ Державні цільові фонди
- ◆ Державний кредит
- ◆ Фінанси державного сектору

- ◆ Фінанси міжнародних організацій
- ◆ Фінанси міжнародних фінансових інституцій
- ◆ Міжнародний фінансовий ринок

2. Фінансові ринки у фінансовій системі

Побудова реального й ефективного фінансового ринку вимагає закладення в його основу певних принципів. До них належать: вільний доступ до ринкової інформації та ринкових інструментів для всіх учасників фінансового ринку; прозорість ринку й реальний захист інвесторів; ліквідність фінансових інструментів ринку; конкурентність та ефективність; відповідність міжнародним стандартам

Фінансовий ринок – це вся система економічних відносин, що виникають між його прямими учасниками при формуванні попиту і пропозиції на специфічні послуги – фінансові послуги, пов'язані з процесом купівлі-продажу, розподілу та перерозподілу фінансових активів, які знаходяться у власності економічних суб'єктів національної, регіональної та світової економіки.

Фінансовий ринок є складовою сферою фінансової системи держави.

Він може успішно функціонувати лише в умовах ринкової економіки, коли переважна частина фінансових ресурсів мобілізується суб'єктами підприємницької діяльності на засадах їх купівлі-продажу.

За допомогою фінансового ринку, як правило, мобілізуються і використовуються тимчасово вільні фінансові ресурси або ресурси, що мали обумовлене раніше цільове призначення.

Передумовою функціонування фінансового ринку є незбіг потреби у фінансових ресурсах з джерелами її задоволення. Кошти можуть бути в наявності в одних власників, а інвестиційні потреби виникають в інших.

Фінансовий ринок виступає посередником руху коштів від їх власників до користувачів.

Фінансовий ринок являє собою особливу форму організації руху грошових коштів і має своїм призначенням забезпечити підприємствам, державі і фізичним особам належні умови для залучення необхідних коштів і продажу тимчасово вільних ресурсів.

За економічною сутністю фінансовий ринок

— це сукупність економічних відносин, пов'язаних з розподілом фінансових ресурсів, купівлею-продажем тимчасово вільних грошових коштів і цінних паперів.

Об'єктами відносин на фінансовому ринку є грошово-кредитні ресурси, цінні папери та фінансові послуги,

суб'єктами відносин — держава, підприємства різних форм власності, окремі громадяни.

Фінансовий ринок являє собою механізм перерозподілу фінансових ресурсів підприємств і нагромаджень населення між суб'єктами господарювання і галузями економіки, «зв'язування» частини грошових коштів, не забезпечених споживчими товарами, а також засобом покриття дефіциту державного бюджету.

В організаційному плані фінансовий ринок

— це сукупність ринкових фінансових інституцій, що супроводжують потік коштів від власників фінансових ресурсів до позичальників.

До позичальників належать комерційні банки, валютні та фондові біржі, інвестиційні фонди компаній, лізингові організації, пенсійні та страхові фонди, національний банк, позабіржові торговельні системи, розрахунково-клірингові організації, депозитарії, інвестиційні керуючі реєстратори, інші фінансові інституції, які відповідно до чинного законодавства можуть здійснювати операції на фінансовому ринку.

Сутність та роль фінансового ринку в економіці держави найбільш повно розкривається в його функціях, основними з яких є:

-
- 1) мотивована мобілізація заощаджень** приватних осіб, приватного бізнесу, державних органів, зарубіжних інвесторів та трансформація акумульованих грошових коштів у позичковий та інвестиційний капітал;
 - 2) реалізація вартості, втіленої у фінансових активах, та організація процесу доведення фінансових активів до споживачів** (покупців, вкладників);
 - 3) перерозподіл на взаємовигідних умовах грошових коштів підприємств із метою їх ефективнішого використання;**
 - 4) фінансове обслуговування учасників економічного кругообігу та фінансове забезпечення процесів інвестування у виробництво, розширення виробництва та дольової участі на основі визначення найбільш ефективних напрямів використання капіталу в інвестиційній сфері;**

- 5) вплив на грошовий обіг та прискорення обороту капіталу, що сприяє активізації економічних процесів;
- 6) формування ринкових цін на окремі види фінансових активів;
- 7) страхова діяльність та формування умов для мінімізації фінансових та комерційних ризиків;
- 8) операції, пов'язані з експортом-імпортом фінансових активів; інші фінансові операції, пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю;
- 9) кредитування уряду, місцевих органів самоврядування шляхом розміщення урядових та муніципальних цінних паперів;
- 10) розподіл державних кредитних ресурсів і розміщення їх серед учасників економічного кругообігу тощо.

За формою фінансових ресурсів фінансовий ринок поділяється на ринок грошей і ринок капіталів (ринок кредитних ресурсів і ринок цінних паперів).

Ринок грошей має справу з короткотерміновими фінансовими активами, що є високоліквідними та малоризикованими. Придбання короткотермінових боргових зобов'язань здійснюється тільки у тимчасове користування. Інструментами цього ринку є казначейські векселі і короткострокові комерційні векселі.

Ринок капіталів складається з ринку фінансових інструментів, що відображають права власності, та довгострокових боргових зобов'язань. Включення довгострокових зобов'язань до ринку капіталів пояснюється саме тривалим терміном використання ресурсів, що певною мірою наближає їх за умовами кругообігу до власного капіталу. Ціною ресурсів на ринку капіталів є дивіденди та курсові різниці, а також проценти за довгостроковими позиками.

Складовою ринку грошей є національний валютний ринок, на якому предметом торгівлі є іноземна валюта.

Об'єкт валютного ринку — валютні операції з продажу й обміну національної та іноземної валют.

До суб'єктів ринку належать продавці валюти, її покупці й посередники: банки, валютні біржі, брокерські фірми, підприємницькі структури, міжнародні валютні, кредитні й фінансові організації.

Обов'язковим суб'єктом валютного ринку є також держава, яка своїм законодавством установлює правила функціонування валютного ринку.

Операції купівлі-продажу валюти можуть здійснюватись з різними цілями. Суб'єкти підприємницької діяльності купують валюту для проведення міжнародних розрахунків. Комерційні банки здійснюють валютні операції як за дорученням клієнтів, так і з метою отримання доходів (валютні спекуляції). Центральні банки можуть здійснювати як комерційні операції з іноземною валютою, так і валютні інтервенції.

Звідси можна визначити такі функції валютного ринку:

- ❖ своєчасне здійснення міжнародних розрахунків, страхування валютних ризиків;
- ❖ регулювання валютних курсів і диверсифікація валютних резервів;
- ❖ регулювання економічних і соціальних процесів у державі.

Валютний ринок

За сферою поширення

Міжнародний

Світові
регіональні ринки

Внутрішній

Внутрішні
регіональні ринки

За відношенням до валютних обмежень

Вільний

Невільний

За видами валютних ринків

З одним режимом

З подвійним режимом

За ступенем організованості

Біржовий

Позабіржовий

За організацією торгівлі фінансовий ринок поділяється на кредитний та ринок цінних паперів.

Кредитний ринок відображає ту частину фінансового ринку, яка функціонує на основі укладення кредитних угод. Він має договірний характер.

Ринок цінних паперів являє собою особливу форму торгівлі фінансовими ресурсами, яка опосередковується випуском та обігом цінних паперів.

Ринок кредитних ресурсів — це процес залучення коштів у грошовій формі на умовах повернення, платності й строковості. Кредитний ринок є одним із найстаріших і найважливіших сегментів фінансового ринку.

Суб'єктами ринку кредитів є кредитори, позичальники і держава в особі центрального банку, який контролює виконання чинного законодавства учасниками ринку кредитів і регулює ринок за допомогою економічних методів.

Організаційно-функціональними учасниками ринку кредитних ресурсів є комерційні банки, брокерські контори, дисконтні компанії та інші фінансово-кредитні інституції.

3. Фінансові послуги. Еволюція ринку фінансових послуг в Україні.

Фінансовими послугами є операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Фінансові послуги:

- 1) випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків;
- 2) довірче управління фінансовими активами;
- 3) діяльність з обміну валют;
- 4) залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення;
- 5) фінансовий лізинг;
- 6) надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту;
- 7) надання гарантій та поручительству;

Фінансові послуги:

8) переказ коштів;

9) послуги у сфері страхування та у системі накопичувального пенсійного забезпечення;

10) професійна діяльність на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню;

11) факторинг (фінансова комісійна операція, при якій клієнт переуступає дебіторську заборгованість факторинговій компанії з метою: миттєвого отримання більшої частини платежу; гарантії повного погашення заборгованості; зниження витрат по веденню рахунків);

12) управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю відповідно;

13) операції з іпотечними активами з метою емісії іпотечних цінних паперів;

14) банківські та інші фінансові послуги, що надаються відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Ринок фінансових послуг – це економічні відносини, що виникають між фінансовими посередниками та іншими економічними агентами з приводу розподілу фінансових ресурсів, купівлі продажу тимчасово вільних грошових коштів і цінних паперів.

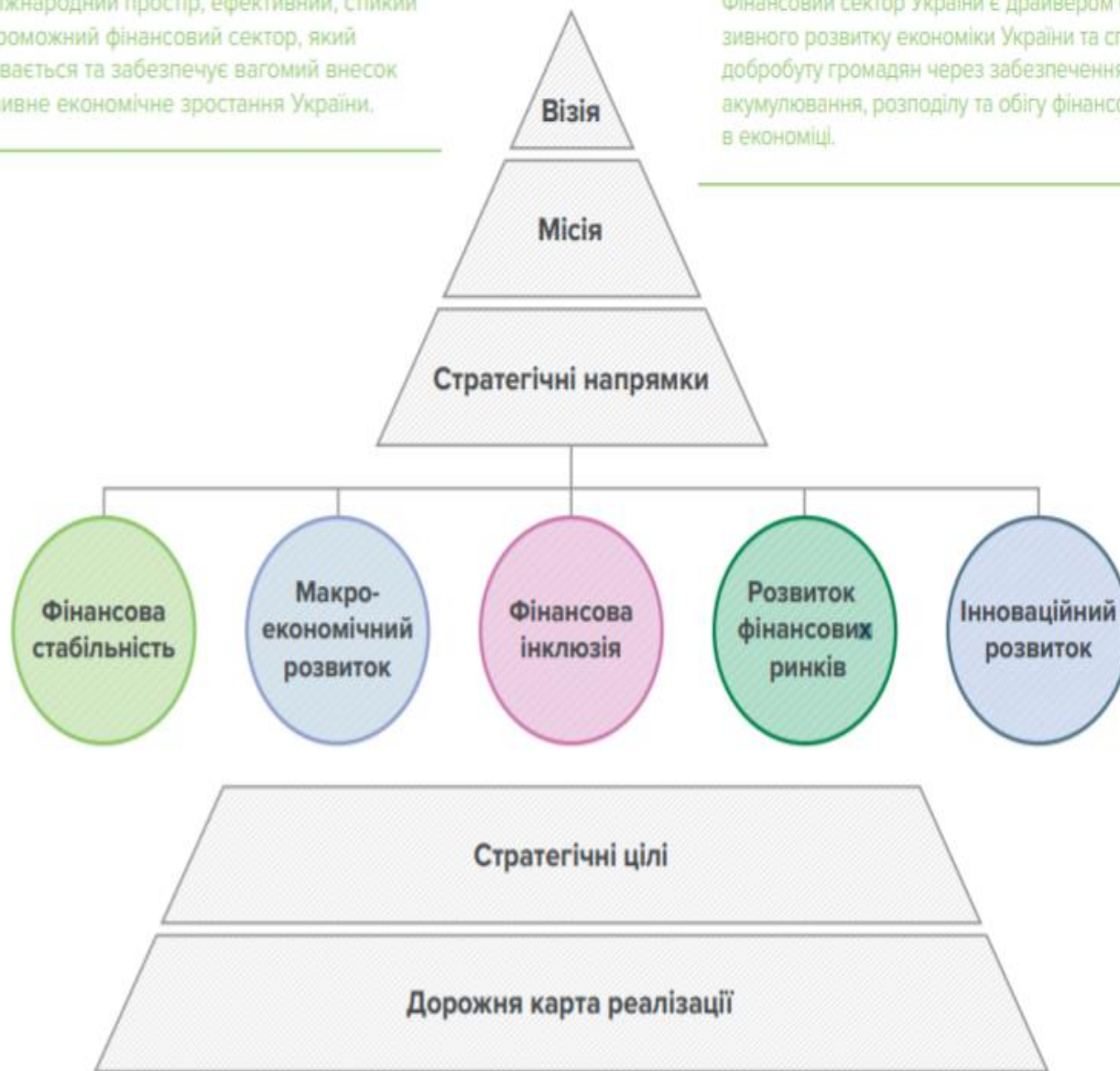
Провайдери фінансових послуг – це компанії, державні інституції, які безпосередньо надають фінансові продукти та сервіси кінцевим споживачам.

Візія фінансового сектору України

Інтегрований у міжнародний простір, ефективний, стійкий та конкурентоспроможний фінансовий сектор, який динамічно розвивається та забезпечує вагомий внесок у стале та інклюзивне економічне зростання України.

Місія фінансового сектору України

Фінансовий сектор України є драйвером сталого та інклюзивного розвитку економіки України та сприяє підвищенню добробуту громадян через забезпечення ефективного акумулювання, розподілу та обігу фінансових ресурсів в економіці.

Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року

Стратегічний напрям 3. Фінансова інклюзія

Підвищення доступності та рівня користування фінансовими послугами

- Стимулювання розвитку платіжної інфраструктури для здійснення безготівкових операцій, зокрема у сільській місцевості та у віддалених територіях
- Створення умов для розвитку віддалених каналів продажу фінансових послуг

Посилення захисту прав прав споживачів фінансових послуг

- Розроблення та впровадження регулювання ринкової поведінки учасників фінансового сектору
- Забезпечення прозорості інформації щодо фінансових послуг та продуктів
- Захист вкладників та інвесторів

Підвищення рівня фінансової грамотності населення

- Проведення інформаційно-освітніх заходів для різних цільових аудиторій